

PORI
PORODIČNO ORIJENTISANE
RANE INTERVENCIJE

Vaša snaga, naša podrška

**VODIČ ZA PORODICE
I PROFESIONALCE**

KADA RAZVOJ NE IDE UOBIČAJENIM TOKOM

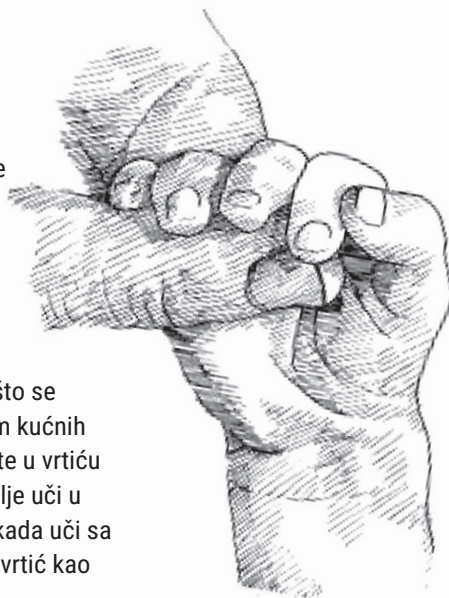

Prvih 6 godina života su veoma važne za svako dijete! Razvoj mozga je najintenzivniji u prvih 1000 dana života; to je temelj daljeg razvoja u svim domenima i učenja. U ovom periodu djeca uče brže nego ikada kasnije u životu, stiču brojna iskustva i mnoge vještine. Zato svako dijete treba da dobije priliku da na najbolji način iskoristi ovaj period za optimalni razvoj svih svojih potencijala.

Šta je rana intervencija ili rana podrška djeci i porodicama?

Svoj djeci je potreban podsticaj za učenje, rast i razvoj. Dječji razvoj može biti vrlo različit po tempu i redoslijedu. Postoje neke pravilnosti i očekivanja, ali i razlike u stepenu ostvarivanja djetetovih potencijala. Na razvoj jednako utiču biološki/genetski i sredinski faktori (rizici iz neposrednog okruženja), pa se može desiti da razvoj već u ranom uzrastu dobije neke manje očekivane tokove, da se jave zastoji ili odstupanja. Otuda je važno što ranije prepoznati kako rizike, tako i zastoje i kašnjenja i pružiti dodatnu podršku djetetu i porodici, u najprirodnijem okruženju za dijete.

Porodično orijentisana rana intervencija je specifična po tome što se podrška porodici pruža u prirodnom okruženju djeteta – prilikom kućnih posjeta stručnjaka iz tima za ranu intervenciju ili prilikom posjete u vrtiću (ako dijete pohađa vrtić). Dokazano je da dijete najlakše i najbolje uči u okruženju u kome dobija podršku i u kome se osjeća sigurno, i kada uči sa onima kojima najviše vjeruje. To su prije svega porodični dom i vrtić kao vršnjačko okruženje.

Ovakav vid podrške podrazumijeva da roditelji i stručnjaci ZAJEDNO, kao partneri, tragaju za najboljim oblicima podrške koji će negovati i podsticati dječji razvoj i osnaživati roditelje da podrže razvoj i učenje djeteta, jer su roditelji PRVI i DOŽIVOTNI UČITELJI svom djetetu. Zato se u porodično orijentisanoj ranoj intervenciji formira jedinstven, međusektorski **lokalni tim za rane intervencije**, koji čine profesionalci iz tri sistema (zdravstva, obrazovanja i socijalne zaštite) i predstavnici lokalne zajednice, svi okupljeni oko djeteta i porodice. Od profesionalaca, u timu se mogu naći psiholozi, pedagozi, logopedi, defektolozi, socijalni radnici, vaspitači, pedijatri, medicinske sestre, zaposleni u domu zdravlja, dnevnom centru, predškolskoj ustanovi i centru za socijalni rad, a prema potrebi se mogu uključiti i profesionalci drugih specijalnosti (fizioterapeuti, fizijatri, nutricionisti itd.). Posebno je značajna podrška lokalne samouprave kroz rad interresorne komisije.

Kako tim za ranu intervenciju radi?

U zavisnosti od potreba djeteta i porodice, podrška se planira ZAJEDNO sa porodicom i usklađuje sa njenim ciljevima i potrebama. Dogovaraju se ključni koraci: rano prepoznavanje razvojnih kašnjenja, definisanje ciljeva i izrada individualizovanog plana za porodicu. Kada se porodica uključi u program porodično orijentisane rane intervencije, najčešće se jedan stručnjak iz tima određuje za direktni i kontinuirani kontakt sa porodicom; to pomaže da podrška bude integrisana, sveobuhvatna i da prati prioritete i ciljeve porodice kako bi se unaprijedila funkcionalnost porodice i djeteta i poboljšalo njihovo uključivanje u svakodnevne rutine i aktivnosti.

Zašto se radi na ovaj način?

- Osobe koje svakodnevno brinu o djeci su NAJVAŽNIJE za djecu, imaju najveći uticaj na njih i imaju najveću mogućnost da podstaknu i podrže razvoj, jer dijete sa njima provodi najviše vremena.
- Djeca uče u svakoj situaciji, svakog dana i svake sedmice, a ne samo tokom tretmana koji se dešava povremeno i kratkotrajno.
- Stručnjaci i roditelji postižu najviše kada sarađuju kao partneri.
- Napredak u razvoju djeteta i funkcionalnog učešća u životu lakše se prati kroz realne životne situacije i vještine.

Kada treba započeti sa ranom intervencijom?

Što prije to bolje! Sa intervencijom treba početi ukoliko postoji zabrinutost kod roditelja u vezi sa razvojem djeteta ili čim se uoči da razvoj ne ide očekivanim tokovima. Na redovnim pregledima kod pedijatra možete dobiti mnoge važne informacije! Slobodno pitajte sve što vas interesuje!

Uloga roditelja

Vi ste najvažniji ljudi u životu svog djeteta i najbolje ga poznajete. Znači šta ono voli ili ne voli, poznajete uobičajene porodične aktivnosti i provodite najviše vremena sa djetetom. To znači da ste u najboljoj poziciji da pomognete svom djetetu da se razvija – aktivnim učešćem u igri, vremenom provedenim u kući i napolju i drugim zajedničkim aktivnostima.

Zašto su dom i vrtić prirodna mjesta za učenje pa i za intervenciju?

Intervencije najbolje funkcioniraju kada se uklape u svakodnevni život (u porodici ili u vrtiću). One još bolje funkcioniraju kada članovi porodice, vaspitači, svi koji brinu o djetetu i podržavaju porodicu, rade iste aktivnosti ili imaju zajedničke strategije i ciljeve.

Vi ćete, zajedno sa jednim od članova tima za ranu intervenciju, raditi na postavljanju ciljeva i osmišljavanju strategija koje olakšavaju razvoj i rješavaju svakodnevne izazove i poteškoće sa kojima se susrijeće porodica.

Intervencija se dešava tokom cijelog dana, u kući, u vrtiću, u parku, za vreme svakodневnih aktivnosti kao što su kućni poslovi, odlazak u kupovinu, druženje sa prijateljima, zajednički obroci.

Ciljevi se zasnivaju na porodičnim PRIORITETIMA i POTREBAMA, a strategije na SNAGAMA djeteta, uz uvažavanje njegovih INTERESOVANJA i SPOSOBNOSTI kako bi podrška što više motivisala dijete.

Ko može da uputi dijete i porodicu na tim za porodično orijentisanu ranu intervenciju

- **Roditelji sami mogu da potraže pomoć kod izabranog pedijatra ili u domu zdravlja! Za to nije potreban poseban uput!** Ako je porodica zabrinuta što se razvoj djeteta ne odvija kao kod vršnjaka, što dijete kasni u dostizanju vještina koje su vršnjaci usvojili ili što se razvija na drugačiji način, dovoljno je da roditelji sami dođu u dom zdravlja.
- Ako pedijatar posumnja da postoji odstupanje u razvoju, porodica će dobiti savjet da se javi timu za ranu intervenciju.
- Savjet da se javite timu za ranu intervenciju mogu dati i vaspitačice ili drugi zaposleni u vrtiću.
- Stručnjaci centra za socijalni rad, dnevnog centra i lokalne predškolske ustanove, takođe mogu usmjeriti porodicu na tim za ranu intervenciju, čije je sjedište u domu zdravlja.

PORODICE SU U SRCU
RANE INTERVENCIJE

© UNICEF Srbija 2022/Pančič

Bilješke

Ministarstvo
zdravlja

unicef
za svako dijete

**Kroz poteškoće je
lakše zajedno**

Finansirano od strane ministarstva zdravlja Crne Gore. Materijal preuzet iz programa PORI - porodično orijentisanih ranih intervencija - koji sprovode ministarstva Republike Srbije zadužena za sektore zdravlja, obrazovanja i socijalne zaštite, uz podršku UNICEF-a i Beogradskog psihološkog centra.